

UDRŽATEĽNÁ SPOTREBA

Všetky produkty bežnej spotreby, ktoré nakupujeme a používame, majú, počas celého ich životného cyklu, vplyv na životné prostredie. Či už ide o suroviny, ktoré sa používajú na výrobu, energiu potrebnú na spracovanie ale aj následné používanie, alebo odpad, ktorý vzniká počas používania produktov alebo po skončení ich životnosti. A len od nás závisí aký veľký je tento vplyv a či ho chceme svojím správaním a spotrebou znížiť.

Podporné nástroje udržateľnej spotreby:

Ekodizajn

Proces vývoja, resp. navrhovania produktu, pri ktorom sa identifikujú významné environmentálne dopady výroby ako aj vlastnosti hotového produktu, ktoré majú vplyv na životné prostredie. Cieľom je navrhnúť taký produkt, ktorý bude mať znížený nepriaznivý vplyv na životné prostredie počas celého svojho životného cyklu. Či už v nižšej spotrebe nebezpečných látok, celkovej spotrebe materiálu a energií, možnosti zabezpečenia jednoduchšej výmeny pokazenej súčiastky alebo celkovej opravy.

Zelené verejné obstarávanie (GPP)

Koncepcia verejného obstarávania, ktorá zohľadňuje environmentálnu pridanú hodnotu produktov a tak priamo prispieva k ochrane životného prostredia a zároveň podporuje trh s ekologickými produktmi a technológiami.

Environmentálne označovanie

Informačný nástroj umožňujúci spotrebiteľom rozpoznať, ktoré produkty spĺňajú náročné environmentálne požiadavky, majú nižší nepriaznivý vplyv na životné prostredie a sú ohľaduplnejšie k zdraviu spotrebiteľa.

V podmienkach SR sa environmentálne označovanie realizuje prostredníctvom národnej schémy na udeľovanie národnej environmentálnej značky „Environmentálne vhodný produkt“ (EVP) a európskej schémy na udeľovanie európskej značky „Environmentálna značka EÚ“

Energetické štitkovanie

Je označovanie výrobkov príslušným štítkom. Štitkujú sa výrobky ktoré sa uvádzajú na trh alebo do prevádzky a počas používania majú vplyv na spotrebu energie.

ČO JE UDRŽATEĽNÁ SPOTREBA A VÝROBA?

Udržateľná spotreba a výroba je cesta, pomocou ktorej môžeme účinnejšie využívať prírodné zdroje a súčasne znížiť významné dopady na životné prostredie. Podstatou je, uprednostňovať výrobu a používanie takých produktov, ktoré v čo najmenšej možnej miere poškodzujú životné prostredie. Súčasne je však potrebné naďalej uspokojovať základné ľudské potreby, v požadovanom množstve a kvalite, tak aby sa zachovali, resp. zlepšili životné podmienky a zachovali zdroje aj pre nasledujúce generácie.

Podporné nástroje prepojenia hospodárstva a environmentu

Environmentálne účtovníctvo

Cieľom je presne poznať kde, kedy a v akom množstve vzniká environmentálny náklad alebo výnos. Efektívnejšie sa využíva materiál a energia, znižujú sa nepriaznivé vplyvy na životné prostredie. Znížené náklady sa prejavujú v lepšom hospodárskom výsledku

Spoločenská zodpovednosť organizácií

Koncepcia dobrovoľného začlenenia tzv. „trojitej zodpovednosti“ do každodenných činností, ktorá sa okrem hospodárskej oblasti zameriava aj na environmentálnu a sociálnu oblasť.

UDRŽATEĽNÁ VÝROBA

Hospodársky efektívna výroba podnikov a organizácií, s ohľadom na životné prostredie a ľudské zdravie, ktorá minimalizuje spotrebu prírodných zdrojov, energie, nebezpečných látok, predchádza vzniku odpadov a súčasne zabezpečuje výrobu kvalitných produktov.

Podporné nástroje udržateľnej výroby:

Systém manažérstva environmentu

Zavedenie systémového prístupu riešenia problémov v oblasti starostlivosti o životné prostredie a neustále zlepšovanie správania sa organizácií podľa normy ISO 14001 a schémy EMAS.

EMAS – schéma pre environmentálne manažerstvo a audit

je nástroj environmentálneho manažérstva, ktorý presahuje požiadavky normy ISO 14001 jedinečnými prvkami ako:

- dodržiavanie právnych predpisov pod dohľadom štátu
- priamy záväzok neustále zlepšovať environmentálne správanie
- transparentnosť prostredníctvom povinnej komunikácie formou environmentálnych vyhlásení
- účasť zamestnancov a záväzok neustáleho zlepšovania.

Overovanie environmentálnych technológií

Program podporuje uvedenie na trh a predaj najnovších environmentálnych technológií, prostredníctvom nezávislého posúdenia a Vyhlásenia o overení danej technológie. Spotrebiteľ alebo používateľ overenej technológie má istotu, že daná technológia spĺňa všetky deklarované environmentálne vlastnosti.

Posudzovanie životného cyklu (LCA)

Posudzovanie vplyvu produktov na životné prostredie, podľa noriem radu ISO 14040 počas celého životného cyklu t.j. od získavania surovín, ich spracovania, cez výrobu, distribúciu, používanie, opravy a údržbu, až po zhodnotenie, recykláciu alebo zneškodnenie.

Najlepšie dostupné techniky (BAT)

Najlepšia dostupná technika je najúčinnejší a najpokrokovejší stav technológie a spôsob jej prevádzkovania, ktorá sa využíva na preukázanie vhodnosti využitia danej techniky, najmä z dôvodu určenia emisných limitov a predchádzania vzniku emisií v prevádzke, a ak to nie je možné, aspoň na zníženie emisií a vplyvu na životné prostredie.

Čistejšia produkcia

Integrovaná preventívna stratégia ochrany životného prostredia zameraná na procesy a produkty. Má za cieľ zvýšiť efektívnosť výroby a znížiť riziká, nielen vo vzťahu k ľuďom ale aj k životnému prostrediu. Na základe toku materiálu a energie, identifikuje možnosti na ich lepšie využitie, čo vedie k zníženiu množstva odpadu a emisií a k následnému zvýšeniu efektívnosti a konkurencieschopnosti.

UDRŽATEĽNÁ SPOTREBA A VÝROBA

Spôsob výroby a spotreby, pri ktorej sa neustále ťažia prírodné zdroje, spotrebováva energia, vyrábajú sa lacné produkty s nízkou životnosťou, vysokými nákladmi na opravu, končiace na skládke odpadu, je neudržateľný z dôvodu rýchleho vyčerpania prírodných zdrojov našej planéty.

Zachovanie kvality života pre ďalšie generácie, prosperita a hospodársky rast závisia od našej schopnosti rešpektovať prírodné zákonitosti a prijať také životné podmienky, ktoré zohľadňujú schopnosť regenerácie prostredia, v ktorom žijeme.

Smerovanie k udržateľnému rozvoju, rastu hospodárstva a zamestnanosti, znamená zodpovedne sa rozhodovať, racionálne využívať prírodné zdroje, zavádzať účinnejšie a efektívnejšie spôsoby výroby, uprednostňovať produkty s environmentálnou prídanou hodnotou na strane výroby, ako aj na strane spotreby. Ľudia spotrebúvajú čo sa vyrába a výrobcovia dodávajú to, čo si myslia že spotrebiteľia požadujú.

PRE ZÍSKANIE ĎALŠÍCH INFORMÁCIÍ

EURÓPSKA KOMISIA

http://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/index_en.htm

MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SR

<http://www.minzpz.sk>

SLOVENSKÁ AGENTÚRA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

<http://www.sazpz.sk>

Vydavateľ:

Slovenská agentúra životného prostredia Banská Bystrica
Odbor environmentálneho manažérstva a Bazilejského dohovoru
Bratislava
2018

Aktivita je realizovaná v rámci národného projektu
Zlepšovanie informovanosti a poskytovanie poradenstva v oblasti zlepšovania kvality životného prostredia na Slovensku.
Projekt je spolufinancovaný z Kohézneho fondu v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia.

UDRŽATEĽNÁ SPOTREBA A VÝROBA

- ✓ Efektívne využívanie zdrojov
- ✓ Výrobky a služby s environmentálnou prídanou hodnotou
- ✓ Zodpovední a uvedomelí spotrebiteľia
- ✓ Hospodárnejšia výroba
- ✓ Celosvetový dopad